

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15.03.2007, sp. zn. 7 To 27/2007, ECLI:CZ:VSPH:2007:7.TO.27.2007.1

Číslo: 29/2009

Právní věta: Provede-li obhájce s obviněným poradu /§ 11 odst. 1 písm. c) advokátního tarifu/ o tom, zda podá dovolání, má za tento úkon právní služby vzhledem k oprávnění vyplývajícímu z ustanovení § 41 odst. 5 tr. ř. nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů (§ 151 odst. 2 tr. ř.) bez ohledu na to, zda bude dovolání podáno či nikoli.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 15.03.2007

Spisová značka: 7 To 27/2007

Číslo rozhodnutí: 29

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Odměna ustanoveného obhájce

Předpisy: § 41 odst. 5 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Vrchní soud v Praze ke stížnosti odsouzeného J. L. a obhájce JUDr. M. M., advokátní kancelář v Ch., zrušil usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 2. 2007, sp. zn. 9 T 13/2006 a ve věci sám znovu rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Napadeným usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 2. 2007, sp. zn. 9 T 13/2006, bylo rozhodnuto tak, že

I. podle § 151 odst. 2, odst. 3 tr. ř. se obhájci JUDr. M. M., advokátní kancelář Ch., stanoví odměna ve výši 54 720 Kč s režijním paušálem ve výši 3600 Kč, promeškaný čas ve výši 600 Kč, náhrada za ztrátu času ve výši 5400 Kč, náhrada hotových výdajů za cestovné ve výši 7094,70 Kč, celkem částka 71 414,70 Kč za obhajobu odsouzeného J. L., a

II. podle § 151 odst. 2, odst. 3 tr. ř. se obhájci JUDr. M. M., advokátní kancelář Ch., nepřiznává odměna ve výši 5490 Kč s režijním paušálem ve výši 375 Kč, ztráta času ve výši 600 Kč a náhrada hotových výdajů za cestovné ve výši 530,30 Kč, celkem částka 6995,30 Kč.

Proti tomuto usnesení podali ve lhůtě uvedené v § 143 odst. 1 tr. ř. odsouzený J. L. a obhájce JUDr.

M. M. stížnost.

Odsouzený J. L. odůvodnil opravný prostředek tím, že je invalidním důchodcem s důchodem ve výši 5896 Kč a že nemůže uvedenou částku splatit. Požádal proto o přehodnocení napadeného usnesení a o snížení sazby.

Obhájce JUDr. M. M. směřoval stížnost do výroku pod bodem II. napadeného usnesení, když vyslovil nesouhlas s krácením odměny provedeným soudem prvního stupně. Úkon právní služby ze dne 7. 5. 2006 spočívající v převzetí a přípravě obhajoby včetně první porady s klientem se uskutečnil v neděli, navíc před státním svátkem, kdy obhájce regeneroval síly na své chalupě ve S. Odtud musel po telefonátu odjet do Ch., kde strávil v podstatě celý den. Podle názoru stěžovatele krajský soud nemůže posoudit, zda tento úkon byl náročný či nikoliv, zejm. proto, že právě v tomto případě byl klient ve špatném psychickém stavu (jednalo se o vraždu) a komunikace s ním byla obtížná. Stěžovatel trvá na tom, že vyúčtování odměny na dvojnásobek za tento úkon je plně na místě, Obhájce dále zpochybnil rozhodnutí o nepřiznání režijního paušálu ve výši 75 Kč za úkon právní služby poskytnuté dne 20. 7. 2006. Na podporu svého tvrzení připojil stanovisko vybraných soudů k této problematice, otištěné v Bulletinu advokacie č. 11-12/2006. Pokud jde o úkon právní služby ze dne 13. 11. 2006, v tomto případě obhájce nejprve realizoval ve věznici poradu s odsouzeným nepřesahující jednu hodinu a teprve poté cestou z věznice podal osobně u Krajského soudu v Hradci Králové odvolání, k bodu I. - v tomto případě stěžovatel trvá na tom, že požadavek na náhradu promeškaného času a cestovních výdajů je plně odůvodněn. Zásadní nesouhlas vyslovil obhájce JUDr. M. M. s nepřiznáním odměny, náhrady hotových výdajů a náhrady za promeškaný čas za poradu s odsouzeným J. L. uskutečněnou dne 14. 2. 2007. I když v té době bylo již trestní stíhání pravomocně skončeno, podle § 41 odst. 5 tr. ř. je obhájce oprávněn za obžalovaného ještě mj. podat dovolání a zúčastnit se řízení o dovolání u Nejvyššího soudu. Obhájce dne 7. 2. 2007 obdržel od odsouzeného dopis, ve kterém jej jeho klient vyzval k poradě stran možnosti podání tohoto mimořádného opravného prostředku. Stěžovatel uskutečnil s odsouzeným dne 14. 2. 2007 v době od 9.50 do 11.10 hodin poradu, během níž oba dospěli k závěru, že dovolání nebude podáváno. Průběh porady i její faktické konání lze přitom doložit dopisem odsouzeného i zápisem z jednání, odsouzeným vlastnoručně podepsaným. Stěžovatel v tomto směru zastává názor, že nepodání dovolání nemá a nemůže mít vliv na účtování úkonu podle § 11 odst. 1 písm. c) advokátního tarifu, protože právě výsledkem této specifické porady bylo rozhodnutí, že dovolání odsouzený podávat nehodlá. Za správné má obhájce i své vyúčtování cestovních výdajů, které uplatnil v souladu s vyhláškou MPSV č. 496/2005 Sb. a nikoliv, jak soud mylně uvádí, s vyhláškou č. 495/2005 Sb. Závěrem bylo navrženo, aby Vrchní soud v Praze napadené usnesení podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. ř. v celém rozsahu zrušil a sám znovu rozhodl tak, že obhájci JUDr. M. M. stanoví odměnu, náhradu hotových výdajů a náhradu za promeškaný čas v celkové výši 77 510 Kč.

Vrchní soud v Praze z podnětu podaných stížností přezkoumal podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení, které mu předcházelo, a dospěl k následujícím závěrům.

Odsouzený J. L. byl rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 10. 2006, sp. zn. 9 T 13/2006, ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 12. 2006, sp. zn. 7 To 124/2006, uznán vinným trestným činem vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák., za což byl odsouzen podle § 219 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání deseti let, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou. Rozsudek nabyl právní moci dne 12. 12. 2006.

Advokát JUDr. M. M. byl odsouzenému J. L. ustanoven jako obhájce ex offio opatřením Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 7. 5. 2006, sp. zn. 0 Nt 1097/2006, z důvodu nutné obhajoby podle § 36 odst. 3 tr. ř.

Krajský soud v Hradci Králové rozhodoval o odměně a náhradě hotových výdajů na základě návrhů

obhájce ze dnů 14. 12. 2006, 6. 2. 2007 a 15. 2. 2007, když bylo nepochybné, že trestní stíhání v této době již pravomocně skončilo.

Krajský soud postupoval správně, pokud stanovil sazbu mimosmluvní odměny podle § 10 odst. 3 písm. d) a § 15a advokátního tarifu na částku 1800 Kč, resp. ode dne 1. 9. 2006 na částku 2790 Kč za jeden úkon právní služby, neboť odsouzený J. L. byl stíhán pro trestný vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák. V napadeném usnesení rozhodl nalézací soud o odměně a náhradě hotových výdajů v návaznosti na jednotlivé úkony právní služby v zásadě správně, nicméně v níže rozvedených bodech pochybil.

Předně je třeba krajskému soudu vytknout, že za úkon právní služby ze dne 7. 5. 2006 spočívající v první poradě s klientem včetně převzetí a přípravy obhajoby nestanovil obhájci v návrhu jím požadovaný dvojnásobek odměny. Stejně jako v případě úkonu z téhož dne, spočívajícího v účasti obhájce při vyšetřovacích úkonech v přípravném řízení, se jednalo o úkon provedený v době pracovního klidu, navíc v neděli předcházející státnímu svátku.

Na tomto místě bez potřeby další argumentace postačuje zmínit judikát uveřejněný pod č. 8/2002 Sb. rozh. tr., podle kterého „za úkon „časově náročný“ ve smyslu ustanovení § 12 odst. 1 vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů (advokátní tarif), lze považovat takový úkon, který bude vykonáván mimo stanovenou pracovní dobu advokátní kanceláře, tedy zpravidla v pozdních večerních a nočních hodinách, jakož i o sobotách, nedělích a svátcích“. Otázku faktické, věcné náročnosti lze díky tomu, že odsouzený byl od začátku trestně stíhán pro jeden z nejzávažnějších trestných činů, dovést téměř automaticky.

Obhájci tak oproti v napadeném usnesení přiznanému jednonásobku odměny náleží za úkon právní služby spočívající v první poradě s klientem včetně převzetí a přípravy obhajoby poskytnuté dne 7. 5. 2006 zcela důvodně dvojnásobek odměny, tj. částka 3600 Kč.

Dalších pochybení se krajský soud dopustil při stanovení náhrady hotových výdajů vynaložených v souvislosti s úkony právní služby provedenými ve dnech 20. 7. 2006 a 13. 11. 2006.

Opětovně bez potřeby další argumentace je v této souvislosti, vedle obhájcem doložené praxe obecných soudů, nutno zmínit pro tuto problematiku relevantní rozhodnutí Ústavního soudu ČR ze dne 31. 3. 1999 IV. US 15/99, podle kterého poskytnutí právní služby mimo rámec vymezený ustanovením § 11 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), nezakládá sice nárok na odměnu, je však důvodem pro poskytnutí náhrady hotových výdajů ve smyslu již citovaného ustanovení § 13 odst. 1 vyhlášky. Jakkoli tedy věc, pokud jde o výši částky, jíž se týká, by mohla být považována za bagatelní, posunuje ji do ústavně právní roviny mimo jiné i ta okolnost, že takové nesprávné posouzení právního předpisu obecným soudy by ve svých důsledcích mohlo ohrozit i právo obviněného na obhajobu ve smyslu ustanovení § 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

Obhájci proto náleží za nerealizovaný výslech svědkyně M. Č. dne 20. 7. 2006 v přípravném řízení vedle dalšího i režijní paušál ve výši 75 Kč. Stejně tak má obhájce nárok na náhradu promeškaného času ve výši 400 Kč a cestovních výdajů ve výši 380 Kč v případě porady s klientem kratší jedné hodiny uskutečněné dne 13. 11. 2006 před podáním odvolání.

V rozporu se smyslem a duchem zákona rozhodl nalézací soud v případě úkonu právní služby spočívajícího v další poradě obhájce JUDr. M. M. s odsouzeným J. L. ve věznici dne 14. 2. 2007 v době od 9.50 do 11.10 hod.

Je sice pravdou, že v této době bylo v projednávané věci trestní stíhání již skončeno, neboť výše zmiňovaný rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové nabyl dne 12. 12. 2006 právní moci (§ 12

odst. 10 tr. ř.), nicméně podle § 41 odst. 5 tr. ř. „nebylo-li zmocnění obhájce při jeho zvolení nebo ustanovení vymezeno jinak, zaniká při skončení trestního stíhání, a i když zmocnění takto zaniklo, je obhájce oprávněn podat za obžalovaného ještě dovolání a zúčastnit se řízení o dovolání u Nejvyššího soudu, dále podat žádost o milost a o odklad výkonu trestu“.

Prvním krokem k podání či nepodání dovolání může být pochopitelně porada odsouzeného s obhájcem zaměřená na tuto problematiku, neboť podle § 265d odst. 2 tr. ř. „obviněný může dovolání podat pouze prostřednictvím obhájce. Podání obviněného, které nebylo učiněno prostřednictvím obhájce, se nepovažuje za dovolání, byť bylo takto označeno; o tom musí být obviněný poučen (§ 125 odst. 3 tr. ř.).“

Obhájce JUDr. M. M. dostatečným způsobem vysvětlil a doložil, z jakého důvodu a kdy se předmětná porada s odsouzeným po právní moci rozsudku konala. Není žádného důvodu pochybovat o tom, že se tato porada uskutečnila na přání odsouzeného, jenž vcelku pochopitelně zvažoval možnost podání tohoto mimořádného oprávněného prostředku. Vyžadovat po obhájci další listiny týkající se tohoto úkonu a prokazující jeho průběh považuje stížnostní soud za nadbytečné a proti stavovské cti, neboť časová souvislost této porady s lhůtou pro podání dovolání je více než zřejmá.

Za této situace je nutno uzavřít, že i když z porady obhájce s odsouzeným přesahující jednu hodinu, která se sice konala po skončení trestního stíhání, nicméně která byla výlučně zaměřena na to, zda odsouzený podá dovolání, nezešlo rozhodnutí dovolání podat, a dovolací řízení tak nebylo založeno, obhájce má s ohledem na ustanovení § 41 odst. 5 tr. ř. nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů za tento úkon právní služby, neboť je k provedení takového úkonu, spojeného s předchozí nutnou obhajobou, nejen oprávněn, ale z hlediska přání jeho klienta i povinován.

Obhájci proto náleží za poradu s odsouzeným ze dne 14. 2. 2007 odměna ve výši 2790 Kč, režijní paušál ve výši 300 Kč i náhrada za promeškaný čas ve výši 200 Kč. Náhrada cestovních výdajů byla s odkazem na § 189 odst. 3 zákoníku práce, podle kterého „se sazby základní náhrady a průměrné ceny pohonných hmot zaokrouhlují na desetihaléře směrem nahoru“, oproti návrhu obhájce (142 Kč) upravena na částku 141,70 Kč.

Za důvodnou považuje vrchní soud taktéž korekci zbývajících cestovních výloh, které krajský soud v napadeném usnesení snížil oproti návrhu obhájce o částku 8,30 Kč. Nálezací soud v tomto směru zjevně postupoval v souladu s ustanovením § 8 odst. 2 zák. č. 119/1992 Sb. o cestovních náhradách, které stanoví, že „sazby základních náhrad za používání silničních motorových vozidel a průměrné ceny pohonných hmot se zaokrouhlují na desetihaléře směrem dolů.“

Z podnětu stížnosti odsouzeného J. L. napravil vrchní soud nesprávnost napadeného usnesení též při stanovení náhrady cestovních výdajů obhájce spojených s úkonem právní služby ze dne 12. 12. 2006 (účast na jednání před odvolacím soudem).

Podle § 1 odst. 3 advokátního tarifu „nedohodl-li s e advokát s klientem n a jiné paušální částce jako náhradě výdajů na vnitrostátní poštovné, místní hovorné a přepravné, činí tato částka 300 Kč na jeden úkon právní služby“ (tzv. režijní paušál).

S ohledem na citované ustanovení nemá proto obhájce nárok na jím účtované „cestovné metrem v P.“ ve výši 40 Kč, neboť náhrada těchto výdajů, jakožto místního přepravného, je zahrnuta v režijním paušálu ve výši 300 Kč, který byl obhájci za tento úkon právní služby stanoven.

Vrchní soud v Praze proto z podnětu podaných stížností napadené usnesení Krajského soudu v Hradci Králové podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. ř. zrušil a sám ve smyslu ustanovení § 151 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že na jednu stranu od původně stanovené částky 71 414,70 Kč odečetl částku 40

Kč (v tomto směru vyhověl stížnosti odsouzeného) a na stranu druhou připočetl částky 1800 Kč + 75 Kč + 780 Kč + 3431,70 Kč (v tomto směru vyhověl stížnosti obhájce), což suma sumárum činí odměnu a náhradu hotových výdajů obhájce JUDr. M. M. za obhajobu odsouzeného J. L. v celkové výši 77 461,40 Kč.

K argumentaci odsouzeného J. L. považuje stížnostní soud za potřebné uvést, že při rozhodování podle § 151 odst. 3 tr. ř. o stanovení odměny a náhrady hotových výdajů ustanoveného obhájce neřeší příslušný orgán činný v trestním řízení otázku, zda má odsouzený nárok na obhajobu bezplatnou. Tato otázka má význam až pro rozhodnutí předsedy senátu o povinnosti odsouzeného nahradit státu již uhrazenou odměnu a hotové výdaje takovému obhájci (§ 152 odst. 1 písm. b/ tr. ř.). V této souvislosti je nutno poučit stěžovatele, že podle § 33 odst. 2, odst. 3 tr. ř., osvědčí-li obviněný, že nemá dostatek prostředků, aby si hradil náklady obhajoby, rozhodne předseda senátu a v přípravném řízení soudce, že má nárok na obhajobu bezplatnou, nebo za sníženou odměnu. Vyplývá-li ze shromážděných důkazů, že obviněný nemá dostatek prostředků na náhradu nákladů obhajoby, může, je-li to třeba k ochraně práv obviněného, rozhodnout předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce o nároku na obhajobu bezplatnou, nebo za sníženou odměnu i bez návrhu obviněného. V případech uvedených ve větě první a druhé náklady obhajoby zcela, nebo zčásti hradí stát. Návrh na rozhodnutí podle odst. 2 jsou oprávněny podat kromě obviněného a jeho obhájce i osoby uvedené v § 37 odst. 1. Návrh na rozhodnutí podle odst. 2 včetně příloh, jimiž má být prokázána jeho důvodnost, podává obviněný v přípravném řízení prostřednictvím státního zástupce a v řízení před soudem soudu, který koná řízení v prvním stupni.

Závěrem lze pro účely další rozhodovací činnosti krajskému soudu vytknout, že rozpis jednotlivých úkonů právní služby a odměnu za ně neuvedl ve výroku napadeného usnesení, neboť ve své podstatě jde o nezanedbatelný účetní doklad, jenž by měl být přehledný a jednoduše přezkoumatelný. Naproti tomu negativní rozhodnutí o nepřiznání (správně nestanovení) odměny a náhrady hotových výdajů ve výroku usnesení považuje vrchní soud za nadbytečné a pro účely rozhodování podle § 151 odst. 3 tr. ř. nepotřebné.